

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIMUISTIO VUODEN 2012 VÄLITILINPÄÄTÖKSESTÄ

Tarkastuslautakunnan arviointimuistio on laadittu kaupunginhallituksen esityslistan 3.9.2012 liitteenä olevan Välitilinpäätös ja seuranta 31.7.2012 -raportin tietojen pohjalta. Lausunnossa arvioidaan vuoden 2012 talousarvion toteutumista sekä toiminnan että talouden osalta.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä suhteessa samanikäisiin on hieman noussut. Lastensuojelun kiireellisten huostaanottojen määrä on kasvanut ja lapsia on sijoitettu laitospainotteisesti edullisemman perhehoidon sijasta.

Lyhytaikaisen somaattisen sairaalahoidon tarve on jatkunut suurena eikä paikkoja ole ollut riittävästi. Erikoissairaanhoidossa on sovitun strategian mukaisesti avohoitopainotteisuus lisääntynyt ja laitoshoido vähentynyt. Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välisellä työnjaolla ei ole saavutettu vielä tuloksia. Erikoissairaanhoidon keskittyessä vaikeammin sairaisiin potilaisiin kustannukset ovat pysyneet edelleen korkeina.

Työttömyysaste on edelleen korkea. Huolestuttavaa on nuorten ja pitkäaikaisyöttömien suhteellisen osuuden jatkuva kasvu. Passiivista työmarkkinatukea saavien osuus on noussut.

Vuoden 2012 talousarvioon on välitilinpäätöksessä esitettyjen ennusteiden perusteella tarvetta tehdä loppuvuoden aikana poikkeuksellisen suuria muutoksia. Muutostarpeista merkittävimmät ovat sosiaali- ja terveyslautakunnan 22,85 miljoonan euron ja opetuslautakunnan 5,2 miljoonan euron suuriset arviot menomäärärahojen korotustarpeista. Korotukset nostaisivat peruskunnan toimintamenoja yli 3 %. Lisäksi sosiaali- ja terveystoimen palvelutuotannon johtokunta arvioi toimintakatteen jäävän 4,5 miljoonaa euroa alijäämäiseksi, kun tavoitteena oli nolla toimintakate.

Verotulojen kertymän kasvu jäänee budjetoidun mukaisesti 0,7 %:n tasolle. On syytä muistaa, että Oulun verotulojen kertymän kasvu on ollut jo useita vuosia muiden suurten kaupunkien ja myös koko maan keskimääräistä kertymän kasvua pienempi.

1 Kaupunkistrategian toteutuminen

Useat kaupunkistrategian tavoitteet jäänevät tänä vuonna toteutumatta vaikkakin niiden toteutumiseksi on perustettu hankkeita ja tehty toimenpiteitä. Arviointia vaikeuttaa se, että välitilinpäätöksessä ei ole raportoitu kaikkien tavoitteiden toteutumatietoja tai esitetty niistä arvioita. Tiedot saadaan vuoden 2012 tilinpäätökseen. Talousarvioon sisältyvät myös uuden Oulun siirtymävaiheen strategiset tavoitteet, joiden toteutumista välitilinpäätösraportissa on tarkasteltu. Siirtymävaiheen tavoitteet poikkeavat monessa kohdin Oulun kau-

punkstrategian tavoitteista. Seuraavassa on tarkasteltu vain Oulun kaupunkistrategian toteutumista.

Toteutumatta jäänee raportoitujen tietojen perusteella esimerkiksi väestön elämänhallintaa, hyvinvointia ja terveydentilaa, elinkeino- ja työllisyyspolitiikkaa sekä talouden hallintaa koskevia tavoitteita. Samat tavoitteet jäivät toteutumatta myös vuonna 2011.

Väestön hyvinvointia ja terveydentilaa koskevista strategisista tavoitteista ei toteutune sairastuvuuskertoimella mitattu ennaltaehkäisevien palvelujen parantamistavoite ja kotona asuvien vanhusten määrää koskeva tavoite.

Elinkeino- ja työllisyyspolitiikan tavoitteiden mittareista ei yritysten ja työpaikkojen määrän kehityksen tilanteesta ole virallisia tilastotietoja tai kaupungin omia arvioita 31.7.2012 tilanteessa. BusinessOulu liikelaitoksen raportoinnin mukaan yritysten ja työpaikkojen määrä oli kuitenkin vuoden 2011 lopussa hieman suurempi kuin vuoden 2011 alussa. Alkuvuoden aikana on käynnistetty useita elinkeino- ja työllisyyspolitiikan hankkeita, joiden toteutusvastuu on pääosin BusinessOulu liikelaitoksella.

Työttömyys on kasvanut vuoden alun tilanteesta ja myös verrattuna vuoden 2011 kesäkuun lopun tilanteeseen. Työttömyysaste oli kesäkuun 2012 lopussa 14,9 %, edellisen vuoden kesäkuun lopussa 14,3 %. Oulun työttömyysaste oli suurten kaupunkien vertailussa korkein. Nuorten eli alle 25-vuotiaiden ja myös yli vuoden työttöminä olleiden suhteellinen osuus työttömistä on edelleen kasvanut. Nuorten työttömien osuus oli vuoden 2011 kesäkuussa 18,16 %, tämän vuoden kesäkuun lopussa se oli 18,99 %. Yli vuoden työttöminä olleiden suhteellinen osuus oli vuoden 2011 kesäkuussa 20,83 %, tämän vuoden vastaavana ajankohtana osuus oli 22,55 %. Kaupunginhallituksen vastuualueeseen sisältyvästä 13,4 miljoonan euron työllistämismäärärahaa on käytetty heinäkuun loppuun mennessä 8,8 miljoonaa euroa. Määrärahojen käytössä on ollut painopisteenä yli 500 päivää työttöminä olleiden ja alle 25-vuotiaiden työllistäminen. Tavoitteena on, että nuorisotyöttömyys puolittuu vuoden 2012 loppuun mennessä. Selvää on, että tavoite ei toteudu.

Talouden hallinnan tavoitteiden toteutumista on tarkastelu seuraavassa luvussa.

2 Kaupungin talous

Talousarvion toteutuminen

Tarkastelu kohdistuu vain Oulun kaupungin talouslukuihin, joten niihin eivät sisälly neljälle muulle yhdistyväälle kunnalle tuotetut palvelut ja niiden myynti.

Vuoden 2012 talousarvioon on tulossa välitilinpäätöksessä esitettyjen ennusteiden perusteella useita muutosesityksiä loppuvuoden aikana.

Peruskunnan toimintatuotot ovat noin 6 % suuremmat kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Kasvua selittävät sekä toteutetut asiakasmaksujen korotukset että palvelujen kysynnän kasvu. Euromäärältään suurimmat tuloarvioiden ylitysennusteet ovat tehneet sosiaali- ja terveyslautakunta ja opetuslautakunta. Verotulojen kertymä oli heinäkuun lopussa 63 % koko vuoden kertymän arviosta ja 1,8 % edellisvuoden heinäkuun lopun kertymää korkeampi. Valtionosuudet olivat talousarvion mukaiset. Oulun kunnallisverotulon kertymän kasvu on ollut jo usean vuoden ajan muiden suurten kaupunkien ja myös koko maan keskimääräistä verotulojen kasvuprosenttia selvästi alhaisempi. Koko maan kunnallisveron kertymän on arvioitu vuonna 2012 olevan 4,8 % korkeampi kuin edellisenä vuonna. Oulussa se on alhaisempi ja koko verokertymän kasvu jäänee 0,7 %:iin. Yhteisö-

veron tuotto oli heinäkuun lopussa noin kolmanneksen pienempi kuin edellisen vuoden heinäkuussa. Yhteisöveron osuus alkuvuoden 319,2 miljoonan euron verokertymästä oli vain noin 5 %.

Peruskunnan käyttötalousmenoihin tarvitaan hallintokuntien ennusteiden perusteella yhteensä lähes 30 miljoonan euron korotukset (valtuustoon nähden sitovat menomäärärahat). Summa koostuu sosiaali- ja terveyslautakunnan 22,9 miljoonan euron, opetuslautakunnan 5,2 miljoonan euron ja nuorisolautakunnan 0,3 miljoonan euron lisätarpeista. Lisäksi sosiaali- ja terveystoimen palvelutuotannon johtokunta ennustaa 4,5 miljoonan euron alijäämää kun tavoitteena on toimintakate nolla. Sosiaali- ja terveyslautakunnan ja opetuslautakunnan käyttötalousmäärärahojen korotustarpeita on tarkasteltu luvussa 3.

Peruskunnan vuosikatteen ja tuloksen arvioidaan jäävän määrärahojen korotustarpeet ja tulokehitysennusteet huomioon ottaen selvästi talousarviossa arvioitua heikommiksi. Vuoden 2012 vuosikatteen arvioidaan olevan -45,4 miljoonaa euroa, kun talousarviossa se oli -19,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2011 tilinpäätöksessä vuosikate oli -3,5 miljoonaa euroa. Koko vuoden tuloksen arvioidaan olevan -66,3 miljoonaa euroa kun talousarviossa arvio oli -40,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2011 tulos oli -23,9 miljoonaa euroa.

Liikelaitokset pystyvät toteuttamaan talousarviossa niille asetetut sitovat tavoitteet ja tulouttamaan peruskunnalle korvauksena peruspääomistaan sitovien tavoitteiden mukaisesti yhteensä 33,35 miljoonaa euroa. Ulkoiset liikelaitokset arvioivat, että niiden liikevaihdot toteutuvat budjetoidun mukaisesti. Liikelaitokset arvioivat pääsevänsä tulostavoitteeniinsa. Sen sijaan useimmat sisäiset liikelaitokset arvioivat tulostensa jäävän alijäämäiseksi kun tavoitteena on nollatulos. BusinessOulu ennakoi 0,5 miljoonan lisärahoituksen tarvetta hankkeiden toteutukseen. Liikelaitoksia on tarkasteltu luvussa 4.

Kaupungin (peruskunta+liikelaitokset) vuosikate 52,4 miljoonaa euroa heinäkuun lopussa on kolmanneksen pienempi kuin edellisenä vuonna, ja konsernipalvelut arvioi koko vuoden vuosikatteeksi 31,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2011 kaupungin vuosikate oli 81,4 miljoonaa euroa. Kaupungin tuloksen arvioidaan olevan alijäämäinen, arvio on -35,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2011 kaupungin tulos oli 15,0 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Investoinnit

Kaupungin investointeihin vuodelle 2012 on budjetoitu kaikkiaan noin 157 miljoonaa euroa (bruttomenot). Tästä peruskunnan investoinnit ovat noin 62 miljoonaa euroa, Tilakeskuskeskusten investoinnit noin 46 miljoonaa euroa ja Energia liikelaitoksen investoinnit noin 38 miljoonaa euroa. Loppu muodostuu muiden liikelaitosten investointimäärärahoista. Ennusteiden perusteella investoinnit jäänevät noin 140 miljoonan euron tasolle. Vuonna 2011 investointeihin käytettiin noin 121 miljoonaa euroa (bruttomenot).

Peruskunnan investoinneista jää välitilinpäätöstietojen perusteella käyttämättä noin 8 miljoonaa euroa. Summa koostuu liikelaitosten peruspääoman korotuksiin varatusta 4 miljoonan määrärahasta, joka ennusteen mukaan jää käyttämättä, ja teknisen lautakunnan käyttämättä jäävistä investointimäärärahoista. Teknisen lautakunnan investoinneista eivät eri syistä toteudu suunnitelmien mukaisesti Poikkimaantien rakentamishanke (johtoalueen lunastuslupakäsittely kesken), Snellmannin puiston rakentamishanke (valitus hallinto-oikeudessa), Limingantullin alueen katurakentaminen (työt etenevät alueen talonrakennuksen mukaan) ja Kallisensuoran kunnallistekniset työt. Lisäksi maanhankintaan varustusta 6 miljoonan euron määrärahasta jää käyttämättä noin 1 miljoonaa euroa.

Tilakeskukselta jää käyttämättä investointivaroja liikelaitoksen ennusteen mukaan noin 6 miljoonaa euroa. Erillisinvestointien rakennusohjelmaan sisältyvistä hankkeista osan toteutus siirtyy eri syistä. Vuodelle 2012 osoitettuja määrärahoja jää käyttämättä Kontin-

kankaan vanhan sairaalan peruskorjaushankkeessa (hankesuunnitelman tarkistus hyväksytty kesäkuussa 2012 ja työt pääsevät alkamaan vasta loka-marraskuussa), Kivikkokankaan päiväkotihankkeessa (rakentamishankkeen aloitus siirtynyt), Oulun Keskuspaloaseman peruskorjaushankkeessa (nimetty uusi tarveselvitystyöryhmä) ja Myllytullin uuden osan peruskorjaushankkeessa. Hankekohtaiset kokonaiskustannukset tulevat ylittymään kuitenkin Tilakeskuksen raportin mukaan vain Kaukovainion koulun peruskorjaushankkeessa.

Energia liikelaitoksen, Oulun Veden ja Oulun Tietotekniikan investoinnit jäävät ennusteiden mukaan hieman alle budjetoidun. Muiden liikelaitosten ennusteiden mukaan investointimäärärahat tulevat käytettyä. Energian investointeja on käsitelty enemmän luvussa 4.

Talouden hallinnan tavoitteet

Talouden hallinnan tavoitteista jäävät menojen kasvun hillintää koskevat tavoitteet välitilinpäätösraportin tietojen perusteella toteutumatta. Nettomenojen kasvu (peruskunnan toimintakatteen kasvu) oli viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna lähes 10 %, toimintakate oli -420,9 miljoonaa euroa. Koko vuoden toimintakatteen on arvioitu olevan -726,6 miljoonaa euroa käyttötalousmenojen korotustarpeet huomioon ottaen. Tavoitteena oli -664 miljoonan euron toimintakate vuonna 2012. Peruskunnan toimintamenojen kasvutavoitteena on ollut keskimäärin 2,7 % vuosina 2010–2012. Menot kasvoivat edellisen vuoden välitilinpäätöksen toimintameno- tasoon verrattuna 6,4 %. Koko vuoden toimintamenojen kasvu tulee olemaan tätäkin korkeampi toimintameno määrärahojen korotustarpeet huomioon ottaen.

Myös tuottavuuden ja taloudellisuuden kasvattamista koskevien tavoitteiden toteutuminen on epävarmaa, tiedot saadaan kuitenkin vasta vuoden 2012 tilinpäätöksessä. Velkaantumisen hillitsemistavoite näyttää sen sijaan toteutuvan. Heinäkuun lopun tilanteessa kaupungilla oli lainaa 1452 euroa/asukas. Tavoitteena on, että lainaa on enintään 1750 euroa/asukas vuoden 2012 lopussa.

3 Hallintokuntien toiminta ja talous

Kaupunginhallituksen, nuorisoasiain-, liikunta-, kulttuuri- rakennus- ja teknisen lautakunnan talouden ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista ei ole nostettu tarkasteluun tässä arviointimuistiossa.

Hyvinvointipalvelut, tilaaja

Hyvinvointipalvelut on ryhmitelty sosiaalisen hyvinvoinnin, terveyspalveluiden ja ikäihmisten hyvinvoinnin palvelukokonaisuuksiksi. Oulun osalta menojen toteuma ilman hankkeita oli heinäkuussa 255,4 miljoonaa euroa, 61,2 % budjetoidusta, ja tulot 25,2 miljoonaa euroa, 62,8 % budjetoidusta (tasaisen kertymän mukainen toteutumaprosentti 58,3). Menot toteutuivat 10,5 % suurempina edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Suunnitelmat on tehty 5,5 %:n kasvulle. Kustannusten kasvuun haetaan ratkaisuja ennaltaehkäisyyn, avohoidon ja erityisesti rakenteellisten muutosten kautta.

Ennusteen mukaan tulot ylittyvät 3 miljoonaa euroa (7,5 %) ja menot 22,9 miljoonaa euroa (5,5 %). Nettoylitys tulisi olemaan 19,8 miljoonaa euroa. Oulun hyvinvointipalvelussa ylitysennusteet ovat sitovuuksittain seuraavat: oma toiminta 12,9, lakisääteiset menot 1,45 ja erikoissairaanhoido 8,5 miljoonaa euroa.

Hyvinvointipalvelut tilaaja, ylityssennuste välitilinpäätös 2012

Ylityssennuste välitilinpäätös 31.12.2012	TA 2012 menot (-) tulot (+) milj.euroa	Ennuste menot (-) tulot (+) milj.euroa	Ylityssennuste +ylitys -alitus miljoonaa euroa	Ylitykset euroina ja ylitysten syyt (tilaajan raportointi)
Oma toiminta - sopimusohjaus - ostopalvelut - muut (harkinnanvaraiset tuet ym.) - työmarkkinatuki Oma toiminta YHTEENSÄ	-263,1	-276	12,9	Oman toiminnan ylitykset eriteltynä, yhteensä 12,9 M€: - Lastensuojelu (perhehoito) 1,7 M€ - Lastensuojelu (laitohoito) 2,8 M€ - Mielenterveystyö (asumispalvelut) 0,7 M€ - Muu oma toiminta (mm. harkinnanvaraiset tuet) 0,5 M€ - Sairaalaostot 1,2 M€ - Oulun kaupunginsairaala (lisäpaikat ja erityiskalliit potilaat 1,8 M€) - Terveydenhuollon sopimusohjaus 1,4 M€ - Tuotannon palkankorotukset 2,0 M€ - Työmarkkinatuki 0,8 M€ Merkittävin menojen kasvu ja ylityssennuste on lastensuojelussa (4,5 M€) ja lyhytaikaisessa sairaalahoidossa (3 M€).
Lakisääteiset avustukset	-30,3	-31,8	1,45	Toimeentulotukimenojen, vammaisten kuljetuspalvelumenojen ja muiden vammaispalvelumenojen kasvu
Erikoissairaanhoido	-123,8	-132,3	8,5	8,5 M€ (kanta-Oulun ylitys), - psykiatrinen 3 M€ ja somaattinen 5,5 M€ Neljän muun uuden Oulun kunnan ylityssennuste erikoissairaanhoidossa on noin 2,4 M€. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välisellä työjaolla ei ole saavutettu tuloksia. Alibudjetointi: laskutus erikoissairaanhoidosta 127,4 M€ vuonna 2011, Talousarvio 123,8 M€ vuodelle 2012. Erotus erotus 3,6 miljoonaa euroa.
MENOT YHTEENSÄ ja YLITYSSENNUSTE	-417,2	-440,1	22,85	MENOMÄÄRÄRAHOJEN YLITYSSENNUSTE 23 milj.euroa
TULOJEN YLITYSSENNUSTE	40	43	3	TULOJEN YLITYSSENNUSTE 3 miljoonaa euroa Asiakasmäärän kasvun seurauksena tulot kasvavat esim. - sairaalahoidon asiakasmaksut ylittävät 1,0 M€, - asiakasmaksutulot ikäihmisten hyvinvoinnissa 1,2 M€ - perustoimentulotuen valtionosuuden kasvu 0,8 M€, joka liittyy lisääntyneisiin toimeentulotukimeneihin.
TOIMINTAKATE JA NETTOYLITYS	-377,20	-397,10	19,85	NETTOYLITYS 20 miljoonaa euroa

Tulot ja menot ovat sitovia valtuustoon nähden jaolla: oma toiminta, lakisääteiset ja erikoissairaanhoido

Uuden Oulun kunnat ovat sopineet palveluiden järjestämisen siirtämisestä Oulun kaupungin hoidettavaksi. Sopimuksen arvo on 36,6 miljoonaa euroa. Hyvinvointipalvelut raportoi, että välitilinpäätösennusteen mukaan suunnitellut määrärahat eivät riitä palvelujen järjestämiseen. Kokonaisuudessaan laskutuksen kunnilta ennustetaan ylittyvän 2,9 miljoonaa euroa. Ylitysten arvioidaan olevan Haukiputaalla 1,7, Kiimingissä 0,9 ja Oulunsalossa 0,3 miljoonaa euroa. Pääasiassa ylitykset tulevat erikoissairaanhoidosta.

Menoissa suurimmat erot talousarvioon tulevat omassa toiminnassa. Menojen kasvun syyksi raportoidaan lastensuojelun kiireellisten huostaanottojen määrän kasvu ja lasten sijoittuminen laitoksiin edullisemman perhehoidon sijasta. Suurin osa lastensuojelun kustannuksista syntyy lasten sijoituksista. Sijoituspäätöksiä kodin ulkopuolelle tehtiin 655 kappaletta Oulussa vuonna 2011. Näistä avohuollon tukitoimena sijoitettuja oli 435, kiireellisesti sijoitettuja 179 ja huostaanottoja 51. Heinäkuussa kiireellisten sijoitusten raportoidaan kasvaneen Oulussa 61 % edellisestä vuodesta. Myös huostaanotot ovat kasvaneet. Tammi-heinäkuussa vuonna 2011 tehtiin 26 varsinaista huostaanottoa ja vastaavana aikana tänä vuonna 36.

Oulussa sijoitetaan kuusikkokuntiin verrattuna poikkeuksellisen suuri määrä lapsista perhehoitoon. Sijoitukset (vuorokaudet) kokonaisuudessaan ovat kuitenkin kasvaneet voimakkaasti (14 %) ja kasvu on kohdistunut erityisesti laitoshuoltoon. Lasten sijoitukset laitoksiin kasvoivat Oulussa 44 % ja perhehoito 6 % edellisestä vuodesta. Vaikka perhehoito on edelleen kasvanut vuorokausina laskettaessa, sen suhteellinen osuus on kääntynyt laskuun. Vuorokausina noin 75 % sijoituksista toteutuu perhehoidossa (vuonna 2011 noin 80 %) ja laitoshoidon 25 % (vuonna 2011 noin 20 %). Syitä laitoshoidon kasvuun on selvitetty ja ratkaisuja tilanteeseen haetaan omalla kehittämisohjelmalla.

Omassa toiminnassa arvioidaan ylitystä tulevan myös mielenterveys- ja päihdekuntoutuksesta. Tavoitteena on ollut ympärivuorokautista hoitoa tarvitsevien pitkäaikaisasiakkaiden siirtyminen asumispalveluihin. Siirtymä on ollut ennakoitua suurempaa. Myös pitkäaikaistyöttömyys on lisääntynyt. Yli 500 päivää passiivisena työmarkkinatukea saaneiden määrä on noussut 6,8 % edelliseen vuoteen verrattuna, ja tämä näkyy työmarkkinatukimenojen 26,8 % kasvuna. Terveystalossa lyhytaikaisen sairaalahoidon tarve on jatkunut suurena, ja kustannukset tulevat ylittymään merkittävästi ennakoidusta sekä Oulun kaupunginsairaalassa että ostopalveluissa (Terveystalo, Oulun seudun kuntoutussairaala, muut kunnat, OYS:n siirtoviivemaksut). Paikkoja ei ole riittävästi ja potilaita on kuljetettu hoitoon muille maakunnan vuodeosastoille. Oulun kaupunginsairaalassa potilaita on ollut keskimäärin 188 joka päivä (sopimus 170 paikkaa + 7 lisäpaikkaa). Vanhukset ovat myös odottaneet paikkoja tehostettuun palveluasumiseen sairaalahoidossa, ympärivuorokautisen hoidon kapasiteetti ei ole riittänyt vastaamaan palvelutarvetta.

Erikoissairaanhoidossa ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä hoidossa olleiden oululaisten määrä ja avohoitokäynnit ovat nousseet. Oulun kustannukset ovat nousseet shp:n tilastojen mukaan keskimääräistä jäsenkuntalaskutusta enemmän. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin ja Oulun kaupungin välisellä työnjaolla ei ole saavutettu tuloksia. Strategian mukaisesti erikoissairaanhoidossa keskitytään vaikeammin sairaisiin potilaisiin, joka näkyy korkeina kustannuksina. Erikoissairaanhoidon laskutus oli vuoden 2011 lopussa 127,4 miljoonaa euroa ja talousarvio vuodelle 2012 tehtiin 123,8 miljoonalle eurolle.

Talouden osalta voidaan pitää riskinä loppuvuodelle hyvinvointiprosessin menokehitystä. Nykyiseen menojen kasvuvauhtiin on pyritty vastaamaan tilaajan ja tuottajan yhdessä laatimalla kehittämisohjelmalla. Tilaajan menojen ylityssennustetta pyritään pienentämään vuoden 2012 aikana 2 miljoonaa euroa. Vuoden 2013 talousarvion suunnittelussa tavoitteena on toimenpideohjelman keinoin päästä menojen kasvussa tasapainoon. Toimenpiteet kohdistuvat omassa toiminnassa lähinnä palvelurakenteen muutoksiin. Palvelurakennetta muutetaan enemmän ennaltaehkäisevää työtä ja avohoitoa painottavaksi. Toimenpiteitä tehdään myös työmarkkinatukimenojen kasvun hillitsemiseksi.

Merkittävimmät poikkeamat toiminnallisissa tavoitteissa

Taloudelle asetettujen tavoitteiden lisäksi sitovista toiminnallisista tavoitteista kaksi uhkaa jäädä kokonaan tai osin saavuttamatta. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten osuus vastaavankäisestä ei ole kääntynyt laskuun. Kotihoidon saatavuustavoitteet eivät täysin toteutuneet. Vanhustyössä sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi toteutuu 89-prosenttisesti (1.7.2011 92,4 %). Kotisairaanhoidon hoitotakuu toteutui 84-prosenttisesti (1.7.2011 78,6 %). Sairaalasta kotiutuville on palvelut saatu järjestettyä lähes sataprosenttisesti.

Hyvinvointipalvelut, tuottaja

Palvelutuotannon toimintatuottojen ja -kulujen välinen erotus eli toimintakate oli heinäkuun lopussa -6,8 miljoonaa euroa. Palvelualueittain alijäämä muodostuu seuraavasti: sosiaalinen hyvinvointi -1,8, terveyspalvelut -2,5 ja ikäihmisten hyvinvointi -2,5 miljoonaa

euroa. Suurin alijäämä on terveystaloudessa. Tuloksessa näkyy kesäajan heikko tulokeräytymä, joka johtuu toiminnan kesäsulusta ja maksetuista lomarahastoista. Ikäihmisten hyvinvointipalvelussa alijäämä on syntynyt pääosin laitoshoidon sopimuksesta. Sopimushinta ei kata tuotannon mukaan toteutuneita palkankorotuksia ja muita henkilöstömenoja esimerkiksi palkallisten poissaolojen sijaistamista.

Toimintakate-ennuste tilinpäätöksessä on -4,5 miljoonaa euroa. Alijäämän ennuste palvelualueittain on sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveystalouden alueella miljoona euroa ja ikäihmisten hyvinvointi alueella 2,5 miljoonaa euroa. Palvelutuotanto on valtuustoon nähden sitova nettoyksikkö, ja valtuusto edellytti palvelutuotannon johtokunnalta, että tämän vuoden nolla toimintakate saavutetaan.

Perussopimuksen kokonaisarvo vuodelle 2011 on 147,0 miljoonaa euroa. Jo alkuvuodesta selvisi, että tuotehintoihin tehty 2,1 %:n korotus ei riitä kattamaan työehtosopimusten mukaisia palkankorotuksia. Palvelutuotannossa tullaan esittämään hintojen korotusta, joka tarkoittaa 2 miljoonan euron tulonlisäystä. Lisäksi alijäämää pyritään omin toimenpitein pienentämään 1,1 miljoonaa euroa. Pienentyminen kuitenkin edellyttää tilaajan ja tuottajan kesäkuussa sovitun talouden kehittämisohjelman toimenpiteiden toteutumista tavoitteiden mukaisesti. Toimenpiteet alijäämän pienentämiseksi painottuvat palvelurakennemuutoksiin, ennaltaehkäisevään työhön ja avohoidon lisäämiseen. Lisäksi tehostetaan kuntalaisten ohjausta sähköisten toimintatapojen käyttöön esimerkkinä Oulun omahoito. Järjestelmässä on kuitenkin ollut teknisiä ongelmia tämän vuoden aikana paljon. Toimenpiteistä huolimatta toimintakate ennakoitua jäävän tilinpäätöksessä noin 1,5 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Vuonna 2011 toimintakate oli 2,3 ja vuonna 2010 1,1 miljoonaa euroa alijäämäinen. Yhdistyvien kuntien osalta toimintakate-ennuste on sitovan taloudellisen tavoitteen mukainen.

Palvelutuotannon talousarvio 2012, toteutuneet menot, toteutuneet tulot, toimintakate heinäkuussa 2012 sekä syyt alijäämiin.

Palvelutuotanto	TA 2012 +sopimukset vuodelle 2012 PPSHP:n kanssa	Toteutuneet menot	Toteutuneet tulot	VTP 2012 toimintakate	TP Ennuste + ylijäämä - alijäämä ilman toimenpiteitä	Syyt alijäämiin / (yli)jäämiin palvelualueittain VTP 2012
Sosiaalinen hyvinvointi - sosiaalipalvelu - lastensuojelu - asunto- ja päiväpalvelut - avopalvelu, mielenterveys- ja päihde - laitospalvelu, mielenterveys- ja päihde	37 406	-24 394	22 587	-1 807	-1 000	- avohuollon ja huostassa olleiden lasten kasvanut määrä - maahanmuuttajapalveluiden toiminta (sosiaalipalvelut) - sosiaalipäivystyksen tuotehinnat - avopalveluihin hankittu lääkäripalveluja ostopalveluna (hoitotakuun toteutuminen), eivät sisälly tuotehintaan - omien lastenkotien vajaakäyttö alkuvuodesta - suurimmat alijäämät: -0,59 M€ lastensuojelu, -0,82 M€, avopalvelu, -0,4 M€ muut
Terveystaloudet - avoterveydenhuolto - lääkäripooli - suun terveydenhuolto - OKS	64 572	-43 233	40 694	-2 539	-1 000	- avoterveydenhuollon vastaanottokäyntejä on toteutunut 7-8 % enemmän kuin vuonna 2011 - suurimmat alijäämät: - 2,08 M€ avoterveydenhuolto, -0,64 M€ suun terveydenhuolto, +0,18 M€ OKS
Ikäihmisten hyvinvointi - pohjoinen- ja eteläinen kotihoito - Haukiputaan vanh.palvelu - Kiiminki, Yli-Ii, Ylikiiminki vanh.palvelu - Hirosenkoti - Merikosken hoivat	47 395	-30 034	27 541	-2 493	-2 500	- laitoshoidon sopimus (osuus alijäämästä 73 %), joka ei kata palkankorotuksia ja muita henkilöstösopimuksia - sairauspoissaolot 7,3 % tavoitte 6,5 maksimityöpanoksesta. - kotihoidon alijäämä erityisesti eteläisen vastuualueen kotihoidossa - suurimmat alijäämät:-1,8 M€ laitoshoido (Rajakylän hoiva -0,4 M€, Merikosken hoiva - 1 M€, Hirosenkoti -0,3 M€), kotihoito sopimus -0,6 M€
Tuottaja	149 373	-97 661	90 822	-6 839	-4 500	Alijäämä ennuste hinnankorotusten (2 M€) ja toimenpiteiden jälkeen (1,1 M€) on -1,5 miljoonaa euroa (tilaajan ja tuottajan kehittämisohjelma 14.6.2012).

Perussopimuksen arvo vuodelle 2012 on ollut 147,0 M€. Lisäksi tilaajan kanssa on tehty lisäsopimuksia vuoden aikana 1,8 M€ ja tukipalvelusopimuksia sisäisten liikelaitosten ja sairaanhoitopiiriin kanssa.

Merkittävimmät poikkeamat toiminnallisissa tavoitteissa

Palvelutuotannolta edellytetään tuottavuuden kasvattamista vuosittain. Tuotantokustannusten kasvu ei ole hidastunut. Palvelutuotannon menot asiakasta kohden ovat kasvaneet 7,6 % vuoden 2011 vastaavasta ajasta (kasvu vuonna 2011 4,6 %). Myös henkilötyöpanoksen kustannukset ovat nousseet 6 %, johon ovat vaikuttaneet palkankorotukset ja sairauspoissaolojen kasvu.

Henkilöstön sairauspoissaolot ovat lisääntyneet. Ne olivat 5,8 % maksimityöpanoksesta tavoitteen ollessa 5,1. Muutos edelliseen vuoteen verrattuna oli 4,4 %. Ikäihmisten palvelualueella sairauspoissaolot olivat korkeimmat 7,3 % maksimityöpanoksesta. Vanhuspalveluissa kotihoidon saatavuustavoitteet eivät täysin toteutuneet ja tavoitteesta jäädyttiin kotisairaanhoidossa ja palvelutarpeen arvioinnissa kotipalveluissa. Hoito- ja palvelusuunnitelmien tekemistä on jatkettu mutta ei olla vielä tavoitetasolla.

Riskinä loppuvuodelle on, että toimintaympäristön muutosten vuoksi ei onnistuta vähentämään sairauspoissaoloja suunnitellusti. Riskinä on myös alijäämä (1,5 M€), joka raportoidaan toimenpiteistä huolimatta jäävän tuotantoon. Alijäämän kattamisvelvollisuus jää seuraaville vuosille.

Opetuslautakunta

Opetuslautakuntaan kuuluvat varhaiskasvatuksen tilaaja ja tuottaja, perusopetusyksikkö, lukioyksikkö, erityisen tuen keskus ja opetuksen tukipalvelut. Oulussa menot olivat välitilin päätöstilanteessa ilman hankerahoitusta 131,7 miljoonaa euroa (59 % budjetoidusta) ja tulot 9,5 miljoonaa euroa (71,9 % budjetoidusta).

Menojen arvioidaan ylittävän yhteensä 5,2 miljoonaa euroa. Sekä varhaiskasvatus että opetus ylittäisivät menot 2,6 miljoonaa euroa. Tulojen ylityksen ennustetaan olevan 2,0 miljoonaa euroa. Tästä varhaiskasvatuksen osuus olisi 1,2 ja opetuksen 0,8 miljoonaa euroa.

Varhaiskasvatuksessa lasten määrä on kasvanut. Tulojen ylitys johtuu asiakasmaksutulojen kasvusta. Menoja kasvattavat kotihoidon tuen avustukset ja yksityisen päivähoiton palveluostot (2,3 M€), osa tulee vuokrasta (0,3 M€). Hoitopaikkapulassa on jouduttu ottamaan käyttöön toimitiloja, joita on remontoitu tai jouduttu tekemään muita järjestelyjä. Palvelurakenne on tästä syystä kallistunut aiemmasta. Varhaiskasvatuksen tuotannon osalta sopimus on alkuvuonna ylittynyt 0,4 miljoonaa euroa. Sopimuksen ylittymistä loppuvuonna on vaikea arvioida, koska työllisyystilanteen heilahdukset näkyvät heti hoitopäiväkertymissä.

Perusopetuksen tuloja kerryttää opetusministeriön myöntämä erityisavustus opetusryhmien koon pienentämiseen. Menojen kasvu tulee henkilöstön palkankorotuksista (0,9 M€) ja oppilaista muille maksettavista kotikuntakorvauksista (0,7 M€). Kotikuntakorvauksista Oulu saa vähemmän korvauksia tuloina kuin mitä itse maksaa menoina. Lastensuojelun sijoituspäätökset muualle kuin kotikuntaan heijastuvat näin myös opetustoimeen. Lisäksi perusopetuksen koulunkäyntiavustajien ja koululaiskuljetuksen menoennusteet ovat talousarviota suuremmat. **Lukioyksikön** osalta tulojen ylitysarvio on n. 40 000 ja menojen ylitys noin 100 000 euroa.

Yhdistyvien kuntien koulujen ja päiväkotien toiminta siirtyi 1.8.2012 Oulun järjestettäväksi. Tässä vaiheessa näyttää siltä, että palveluiden järjestäminen muista kunnista toteutuu talousarvion mukaisesti. Tarkempaa arviota saadaan lokakuun jälkeen, kun opettajien

syksyn palkkatiedot kokonaisuudessaan selviävät ja liittyvien kuntien toiminta on Oulun alustalla.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta opetustoimi raportoi puolet tilinpäätöksen yhteydessä. Seurantajaksolla ovat toteutuneet avoimelle varhaiskasvatustoiminnalle asetetut tavoitteet. Avointen hoitopäivien osuus oli 5,4 % päivistä (tavoite 5 %) ja kokopäivähoitoon verrattuna lapsista avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa oli 14,5 % (tavoite 13 %). Myös valtuuston asettama yksityisen hoidon 22 %:n tavoite toteutui. Lapsia oli yksityisen hoidon piirissä 23 prosenttia. Varhaiskasvatuksessa seurataan 0-6-vuotiaiden lasten kustannuksia. Kustannukset ovat nousseet 5 % tammi-toukokuun aikana. Heinäkuun toteumaa ei raportoida. Perusopetuksen päättäneiden sijoittuminen jatko-opintoihin selviää syyskuun aikana.

4 Liikelaitosten talous ja toiminta

Liikelaitosten talous

LIKELAITOS	Liikevaihto TA 2012	Liikevaihto, 1000 €			Yli-/alijäämä, 1000 €		
	1 000 €	31.7.2012	31.7.2011	Muutos %	31.7.2012	31.7.2011	TP- ennuste
Ulkoiset liikelaitokset							
Oulun Energia	184 340	95 122	106 415	-10,6	10 226	11 289	15 312
Oulun Vesi	24 322	15 197	13 997	8,6	2 049	1 830	1 372
Oulun Satama	6 654	3 989	3 734	6,8	1 261	963	2 435
Oulun Jätehuolto	11 400	6 891	6 291	9,5	895	839	1 624
Nallikari liikelaitos	1 080	611	756	-19,2	143	124	39
Yhteensä	227 796	121 810	131 193	-7,2	14 574	15 045	20 782
Sisäiset liikelaitokset							
Oulun Työterveys	7 350	4 109	3 435	19,6	-231	84	-208
Oulun Tietotekniikka	16 000	8 792	8 170	7,6	-3	971	22
Oulun Serviisi	35 701	19 927	14 010	42,2	-866	-554	-200
Oulun tekninen liikelaitos	58 868	32 816	27 867	17,8	-3 173	-3 418	-500
Oulun Tilakeskus	78 459	45 431	42 088	7,9	8 594	9 384	8 575
Oulun Konttori	15 276	8 864	7 547	17,5	-520	129	-500
Yhteensä	211 654	119 939	103 117	16,3	3 801	6 596	7 189
Seudulliset liikelaitokset							
BusinessOulu liikelaitos ¹⁾	12 356	7 206	6 332	13,8	0	831	-518
Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos	20 165	12 095	11 312	6,9	231	271	251
Oulun seudun ympäristötoimi	4 843	3 026	2 422	24,9	478	396	0
Yhteensä	37 364	22 327	20 066	11,3	709	1 498	-267
Liikelaitokset yhteensä	476 814	264 076	254 376	3,8	19 084	23 139	27 704

1) liikevaihdossa kaikki tuotot

Talousarviossa asetettujen sitovien tavoitteiden toteutuminen

Valtuusto asetti talousarviossa yhteensä 3,0 miljoonan euron **tuottavuustavoitteen** Oulun Konttorille, Oulun Tietotekniikalle, Oulun Serviisille ja Oulun tekniselle liikelaitokselle. Konttori raportoi, että tavoite on toteutunut jo vuonna 2010. Serviisin mukaan vuodelle 2012 kohdistetusta 0,44 miljoonaa euron tuottavuustavoitteesta on heinäkuun lopussa toteutunut 0,30 miljoonaa euroa. Koko vuoden tuottavuustavoitteen toteutumisesta Serviisi ei esitä arviota. Tietotekniikka ja Tekninen liikelaitos eivät ole raportoineet tuottavuustavoitteen toteutumisesta.

Liikeyliäämää koskeva tavoite asetettiin ulkoisille liikelaitoksille ja Oulun Tilakeskukselle. Kaikki ennakoivat saavuttavansa tavoitteen.

Liikelaitosten **tuloutustavoitteet** ovat yhteensä 33,35 miljoonaa euroa, siitä Oulun Energian osuus 20,98 miljoonaa euroa. Kaikki liikelaitokset arvioivat pystyvänsä toteuttamaan tuloutustavoitteensa. BusinessOulu liikelaitos ja sisäisistä liikelaitoksista Oulun Työterveys, Serviisi, Tekninen liikelaitos ja Konttori ennakoivat alijäämäistä tulosta. Serviisin taseeseen kertyneet alijäämät 31.7.2012 olivat 3,4 miljoonaa euroa ja oma pääoma 0,7 miljoonaa euroa negatiivinen. Johtokunta on keväällä tehnyt esityksen 0,5 miljoonan euron korotuksesta peruspääomaan.

Hintoja koskevat kaupunginvaltuuston asettamat tavoitteet ovat toteutuneet. Tietotekniikan sisäisten hintojen alennuksen vaikutukseksi on edellytetty 1,1 miljoonaa euroa, täsmällistä vaikutusta ei ole raportoitu.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt yhteensä 35,0 miljoonan euron **enimmäislainamäärästä** Energialle, Vedelle, Satamalle ja Tilakeskukselle. Heinäkuun loppuun mennessä peruskunnan antolainojen lisäys Energialle on ollut yhteensä 10,0 miljoonaa euroa, muut eivät vielä ole lainaa nostaneet.

Tilakeskus on arvioinut, että budjetoitua 4,0 miljoonan euron lainan nostotarvetta eikä 4,0 miljoonan euron **peruspääoman korotustarvetta** ole. Tilakeskuksen rahoituslaskelmaennusteessa investointimenot ovat vain 30,3 miljoonaa euroa, kun investointien kokonaismääräksi ennakoitaan muualla välitilinpäätöksessä 40,0 miljoonaa euroa, joten rahoitustarvetta voidaan joutua arvioimaan uudelleen vuoden loppuun mennessä.

Liikelaitosten tilanteesta muutoin

Liikelaitosten **toiminnalliset tavoitteet** ovat pääosin toteutumassa, joskin useiden tavoitteiden tilanteesta raportoidaan vasta tilinpäätöksessä. BusinessOulu liikelaitoksen elinkeinopolitiikkaa koskevien tavoitteiden toteutuminen on epävarmaa, ja alueen kilpailukykyyn vahvistamista ja nuorisotyöttömyyden alentamista koskevat tavoitteet eivät tule toteutumaan.

Oulun Tietotekniikan liikevaihto oli välitilinpäätöshetkellä 8,8 miljoonaa euroa (55 % budjetoitua). Liikelaitoksen mukaan budjetoitua alhaisempi liikevaihto johtuu vuoden 2011 lopulla tehdystä hinnanalennuksesta ja monikuntaliitoksen tulokehityksen hitaudesta. Työasemia siirretään Oulun alustalle vähitellen, sitä mukaa kun tarvetta ilmenee. Huomatava osa työasemista on vielä siirtämättä. Liikevaihdon ennustetaan kuitenkin kohoava 15,5 miljoonaa euroon loppuvuodesta. Liikevaihto vuonna 2011 oli 14 miljoonaa euroa.

Tietotekniikka teki heinäkuussa 3000 euron alijäämäisen tuloksen, kun edellisenä vuonna tulos oli miljoonan euron verran ylijäämäinen. Tilikauden tulosennuste on 22 000 ylijäämää. Liikelaitos raportoi, että se pystyy toteuttamaan vuodelle 2012 asetetun 98 000 eu-

ron tuloutusveloitteen. Vuodelle 2012 kohdistetusta 0,7 miljoonan euron tuottavuustavoitteen toteutumisesta ei esitetä välitilinpäätöksessä arviota.

Vuoden 2012 talousarvion laadinnan aikaan investointibudjetti laadittiin sen pohjalta, että kaikki tärkeimmät laitehankinnat tehdään käyttäen leasing-rahoitusta. Investointibudjetiksi määriteltiin 0,5 miljoonaa euroa. Myöhemmin erillisen työryhmän selvityksen perusteella leasing-rahoituksesta luovuttiin, koska lainaraha oli kaupungille edullisempaa. Tietotekniikka laati uuden investointibudjetin omarahoitukseen perustuen. Liikelaitoksen investointibudjetti vuodelle 2012 oli 4,9 miljoonaa euroa. Investointien määrän raportoidaan jäävän 1,2 miljoonaa euroa budjetoidun alapuolelle.

Omarahoitus on vaikuttanut siihen, että vuoden loppuun mennessä toiminnan ja investointien rahavirran alijäämän ennakoidaan kasvavan 1,1 miljoonaan euroon. Ennusteen mukaan lopullinen rahavarojen muutos tulee olemaan -3,2 miljoonaa euroa. Tähän sisältyy myös miljoonan palautus peruskunnalle aiemmin syntyneestä ylijäämästä. Kassavarat vähenevät 3,5 miljoonasta eurosta 266 000 euroon. Kassavirran riittävyys 31.7.2012 tilanteen mukaan oli 19 päivää (TP 2011 99 päivää). Liikelaitos ennakoii, että kuntien yhdistymisen yhteydessä saatavien tulojen kehitys laahaa jäljessä ja asettaa haasteita alkuvuoden kannattavuudelle.

Oulun konttorin heinäkuun tulos on alijäämäinen 0,520 miljoonaa euroa. Myös tilinpäätösennuste on alijäämäinen noin 0,500 miljoonaa euroa. Liikevaihto oli välitilinpäätöshetkellä 8,9 miljoonaa euroa (58 % budjetoidusta). Se kasvoi edellisvuodesta 17,5 prosenttia. Tukia ja avustuksia on saatu kunnalta 200 000 euroa, muut tuotot ovat jääneet alhaisiksi 32 000 euroon (talousarvio 300 000 euroa). Liiketoiminnan kulut olivat yhteensä 9,5 miljoonaa euroa (61 % budjetoidusta).

Alijäämäiseen tulokseen vaikuttaa Monetra Oy:n perustaminen ja sinne siirtyneiden henkilöiden sitoumusten siirto (lomapalkkavelka, lomarahat ja säästövapaat). Liikelaitokseen on kohdistunut vuoden aikana muutoksia, joita ei talousarvion laadintahetkellä ollut tiedossa. Strategiassa sitoviksi asetettu tuloutustavoite 33 000 euroa tullaan liikelaitoksen mukaan saavuttamaan. Myös yhden prosentin (n. 150 000 euroa) kehittämispanostus liikevaihdosta toteutunee. Kaupungin talouden ja toiminnan kehittämisohjelmassa vuosille 2010–2012 asetettu 1,1 miljoonan euron tuottavuustavoite on jo toteutunut.

Toiminnan merkittävimmät riskit liittyvät siirtymiseen Monetra Oy:hyn. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kanssa on perustettu alueellinen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus, Monetra Oy, joka aloitti toimintansa 1.5.2012. Konsernipalvelut on sopinut Monetran kanssa, että kaupungin palveluissa jatketaan vuoden 2012 loppuun Oulun Konttorin palvelusopimuksen mukaisin ehdoin. Oulun konttoriin liittyvät muutostekijät ovat nyt isoja.

Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksessa sairaankuljetuksen tulosalueella tapahtuu muutoksia. Kempeleen sairaankuljetus on tullut pelastuslaitoksen vastuulle kuluvan vuoden alusta lukien, ja terveydenhuoltolain mukaisesti ensihoidon järjestäminen siirtyy sairaanhoitopiiriin vastattavaksi 1.1.2013 lukien. Pelastuslaitos on valmistellut Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kanssa sopimusta ensihoitopalvelujen tuottamisesta Oulun, Hailuodon, Kempeleen ja Iin alueella tulevan vuoden alusta. Ensihoidon ambulanssien investointitarpeeksi kuluvalle vuodelle on arvioitu 0,9 miljoonaa euroa, kun talousarviovaraus on 0,27 miljoonaa euroa. Johtokunta on esittänyt investointimäärärahan korotusta 0,68 miljoonaa euroa. Investointi esitetään katettavaksi kaupungin myöntämällä lainalla.

Sisäisten liikelaitosten yhteenlaskettu liikevaihto oli 16,8 miljoonaa euroa (16,3 %) suurempi ja ylijäämä 2,8 miljoonaa euroa (42,4 %) pienempi kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Kaikkien sisäisten liikelaitosten talouteen ja toimintaan on vaikuttanut uuden Oulun palvelujen tuottaminen. Erityisesti Työterveyden, Serviisin, Konttorin ja Teknisen liikelaitoksen liikevaihdot ovat kasvaneet toiminnan volyymin kasvun myötä, mutta eri syistä kyseiset liikelaitokset ennakoivat tuloksistaan alijäämäisiä talousarviossa edellytetyjen nollatulosten sijasta. Ainoastaan Tilakeskus ennustaa pääsevänsä budjetoitua parempaan tulokseen.

Seudullisista liikelaitoksista BusinessOulu ennakoi tuloksensa jäävän alijäämäiseksi, ellei se saa lisärahoitusta äkillisen rakennusmuutosalueen statuksesta johtuvien hankkeiden omarahoitusosuuksiin.

Energiakonserni

Oulun Energia konsernin liikevaihto tammi-heinäkuussa oli 123,5 miljoonaa euroa, 11,9 miljoonaa euroa ja 8,8 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Ylijäämä oli 15,3 miljoonaa euroa, 4,3 miljoonaa euroa ja 22,0 % vähemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Oulun Energia liikelaitoksen liikevaihto oli 95,1 miljoonaa euroa, 52 % budjetoidusta. Edellisen vuoden vastaavana ajankohtana se oli 106,4 miljoonaa euroa. Vähennystä on 4,3 miljoonaa euroa (10,6 %). Ylijäämä supistui 1,1 miljoonaa euroa (9,4 %) edellisen vuoden vastaavan ajankohdan ylijäämästä.

Liikelaitos selittää liikevaihdon pienenemistä sähkön alhaisella markkinahinnalla ja siitä johtuneella edellistä vuotta pienemmällä tuotantomäärällä. Taustalla on runsas vesivoiman tarjonta. Kaukolämmön tuotantomäärä on ollut noin 3 % alhaisempi kuin edellisen vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Koko vuoden liikevaihdon ennustetaan jäävän talousarvion mukaisesta liikevaihdosta 4,7 miljoonaa euroa, jolloin liikevaihdon toteuma olisi 97,4 % budjetoidusta. Ylijäämäennuste 15,3 miljoonaa euroa on noin 7,2 miljoonaa euroa suurempi kuin talousarviossa, syinä arvioitu polttoaine- ja päästöoikeuskustannusten supistuminen vähäisemmän tuotannon vuoksi ja Pohjolan Voima Oy:n maksama 4,6 miljoonan euron osinko, joka johtuu Fingrid Oyj:n osakkeiden myynnistä. Toisaalta liikelaitos arvioi kustannusriskiksi turpeen huonosta saatavuudesta johtuvan muiden polttoaineiden käytön.

Investointeihin varatusta 37,6 miljoonan euron määrärahasta on käytetty 21,0 miljoonaa euroa, noin 56 %. Raportin mukaan Laanilan ekovoimalaitosinvestointi ylittää talousarviossa varatun määrärahan mutta pysyy kokonaisbudjetissa. Kokonaisuutena investointimäärärahan arvioidaan hieman alittuvan budjetoidusta. Oulun Energia on osakkaana yhtiössä, jonka tarkoituksena on rakentaa Rovaniemelle lähienergiaa käyttävä Mustikkamaan voimalaitos. Hankkeen lupaprosessi on edelleen kesken, mutta talousarviossa on kuitenkin varauduttu toteutukseen.

Sitovan tavoitteen mukaan peruskunta voi myöntää lainaa Oulun Energialle enintään 29,0 miljoonaa euroa. Valtuuston päättämässä talousarviossa Energian lainojen lyhennykseksi peruskunnalle on merkitty 14,0 miljoonaa euroa ja siten lainojen nettolisäykseksi 15,0 miljoonaa euroa. Tähän mennessä lainasta on nostettu 10,0 miljoonaa euroa. Liikelaitos ennakoi, että nostettava lainamäärä tulee olemaan 40,0 miljoonaa euroa ja lainojen lyhennykset 15,7 miljoonaa euroa, jolloin nettolainanotto peruskunnalta olisi 24,3 miljoonaa euroa. Investointien määrä jäänee hieman pienemmäksi kuin talousarviossa, ja budjetoi-

tua suurempaa lainanottoa liikelaitos perustelee 10,0 miljoonaa euron ylijäämän palautuksella.

Toiminnallisista tavoitteista liikelaitos raportoi, että niissä on edetty. Toiminnan kannattavuuden raportoidaan olevan asetettujen tavoitteiden tasolla.

Oulun Sähkönmyynti Oy myi sähköä alkuvuonna 1,6 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Liikevaihto 66,1 miljoonaa euroa oli 58 % budjetoidusta ja 3,1 miljoonaa euroa (4,8 %) parempi kuin viime vuoden heinäkuun lopussa. Yhtiö näkee kilpailun kovana ja ennakoi koko vuoden tuloksesta huomattavasti pienempää kuin vuonna 2011 mutta kuitenkin ylijäämäistä. Liikevaihto toteutunee lähes talousarvion mukaisena.

Oulun Energia Siirto ja Jakelu Oy:n liikevaihto 15,1 miljoonaa euroa oli samansuuruinen kuin vuotta aiemmin ja 56 % budjetoidusta. Tulos 2,4 miljoonaa euroa ylitti selkeästi talousarviotavoitteen mutta oli pienempi kuin heinäkuun 2011 lopussa. Syyksi yhtiö kertoo kantaverkkomaksujen korotuksen. Investoinnit toteutuivat suunnitellusti, merkittävimpanä eränä etäluettavien mittareiden asennukset. Ennusteen mukaan koko vuoden tulos on positiivinen ja lähes edellisen vuoden tasolla mutta ei yllä asetettuun tavoitteeseen.

Oulun Energia Urakointi Oy raportoi, että sen liikevaihto 4,5 miljoonaa euroa oli 40 % budjetoidusta, lähes samalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Tulos oli 0,2 miljoonaa euroa tappiolla. Yhtiö ennakoi, että liikevaihto jää noin 2 miljoonaa euroa budjetoidusta, koska konsernin sisäiset tilaukset ovat vähentyneet eikä tilalle ole saatu korvaavia urakoita. Tuloksesta ennustetaan lievästi positiivista.

Turveruukki Oy:n liikevaihto 14,7 miljoonaa euroa oli 58 % budjetoidusta ja 1,2 miljoonaa euroa (7,4 %) pienempi kuin vuotta aiemmin. Tulos 0,7 miljoonaa euroa oli hyvä budjetoituun verrattuna mutta vain 41 % viime vuoden heinäkuun lopun tuloksesta.

Turveruukki Oy raportoi, että alkuvuoden turpeen toimitusmäärät olivat hieman suunniteltua suuremmat, mutta sateinen kesä vaikeutti tuotantoa eikä asiakkaille pystytty toimittamaan riittävästi turvetta ensi talvena. Ennusteen mukaan yhtiö pääsee kuitenkin taloustavoitteisiinsa tänä vuonna. Turpeen tuotannon ongelmat näkyvät tuloksessa viiveellä.

Haukiputaan Energia Oy:n ja **Yli-Iin Sähkö Oy:n** tulosten ennakoidaan olevan asetettujen tavoitteiden mukaiset.

Ulkoisten liikelaitosten yhteenlaskettu liikevaihto oli 9,4 miljoonaa euroa (7,2 %) ja yhteenlaskettu ylijäämä 0,5 miljoonaa euroa (3,1 %) pienempi kuin vuotta aiemmin. Alkuvuosi on sujunut talousarvion mukaisesti tai sitä paremmin Oulun Energiaa lukuun ottamatta. Energian liikevaihto ja tulos toteutuivat edellisvuotta pienempinä, mutta koko vuoden tuloksesta ennakoidaan budjetoitua parempaa alhaisempien kustannusten ja poikkeuksellisten osinkotuottojen ansiosta. Koko vuoden tuloksen arvioidaan kuitenkin jäävän huonommaksi kuin vuonna 2011.

4 Tytäryhtiöiden tavoitteiden toteutuminen

Oululla on heinäkuun lopun tilanteessa 22 tytäryhtiötä, joiden antamat raportit niiden talouden ja toiminnan tilasta sisältyvät välitilinpäätösraporttiin. Määrä on kasvanut kahdella yhtiöllä ja uusina tytäryhtiöinä raportoivat toiminnastaan vuoden alussa aloittanut Oulun kaupunginteatteri Oy ja toukokuun alussa aloittanut Monetra Oy. Tytäryhtiöiden raportit ovat edellisvuosien tapaan puutteellisia, konsernipalvelujen antamaa oheistusta ei ole täysin noudatettu.

Tytäryhtiöistä kuusi on energiatoimialan yhtiöitä ja yhdeksän kiinteistöyhtiöitä. Seuraavassa on lyhyesti tarkasteltu talousluvuiltaan suurimman tytäryhtiön, vuokra-asunto- liiketoimintaa harjoittavan Sivakka-konsernin tilannetta sekä Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy:tä, jonka toimintaympäristössä tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Energiayhtiöitä on käsitelty edellä Energiakonserni -kohdassa luvussa 4 Liikelaitokset.

Sivakka-konserni raportoi, että Sivakan asuntojen käyttöaste on heikentynyt ja asukkaiden vaihtuvuus kasvanut. Käyttöaste on laskenut 96,2 %:iin, edellisenä vuonna se oli 96,4 %. Vaihtuvuus on noussut 33 %:iin edellisen vuoden 30 %:sta. Sivakan mukaan näissä luvuissa näkyy vuokra-asuntojen markkinatilanteen heikentyminen Oulussa. Vuokratuotot ovat 2 % pienemmät kuin mitä oli budjetoitu. Toisaalta konserni raportoi hoitokulujen olevan 2 % budjetoitua pienemmät johtuen vesi- ja korjauskulujen arvioitua pienemmästä toteumasta. Sivakka-konsernin talousluvut ovat hieman jäljessä budjetoidusta ja myös edellisiä vuosia heikommät mutta edelleen kuitenkin hyvällä tasolla.

Yhdistymishallitus on päättänyt kesäkuussa 2012, että Sivakka-yhtymän tulee laatia toimenpide-esitys uuden Oulun kuntien omistuksessa olevien asuntoyhtiöiden (koskee seitsemää yhtiötä) siirrosta sen hallintaan ja omistukseen siten, että omaisuuden siirto tapahtuu vuoden 2012 kuluessa ja viimeistään kuntien yhdistyessä. Siirrettäviin yhtiöihin kuuluvat muun muassa seuraavassa esitelty Asuntohankinta Oy sekä kaksi entisen Ylikiimingin kunnan alueella toiminutta asuntoyhtiötä, joiden tilanteeseen tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota jo vuoden 2010 arviointikertomuksessaan.

Asuntohankinta Oy:n asuntojen käyttöaste on Sivakan asuntojen tavoin budjetoitua heikompi ja vaihtuvuus on kasvanut. Käyttöaste oli 92,3 % kun oli budjetoitu 94 %. Koko vuoden vaihtuvuudeksi yhtiö arvioi 43 %, kun se oli edellisenä vuonna 27 %. Yhtiö ostaa talous- ja hallintopalvelut Sivakka-konsernilta.

Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy raportoi yhtiölle asetettujen toiminnallisten tavoitteiden toteutuvan mutta talouden olevan hieman budjetoitua heikompi. Tulokseen vaikuttaa yhtiön raportoinnin mukaan erityisesti työvoimapolitiittisen koulutuksen tarjonta ja kilpailu, jonka seurauksena hinnat ovat laskeneet.

Koko vuoden liikevaihdoksi oli talousarviossa arvioitu 16,1 miljoonaa euroa. Nyt yhtiö arvioi, että toteuma jää hieman sen alle. Yhtiö ennustaa tuloksen olevan 1,5 miljoonaa euroa tappiollinen kun se oli 0,3 miljoonaa euroa voitollinen vuonna 2011. Kulut ovat edelleen selvästi budjetoitua korkeammat. Yhtiö raportoi aloittaneensa kulurakenteen sopeuttamisen talouden ja toimintaympäristön tilanteeseen. Kaupungin talousarviossa on määritelty tavoitteeksi, että Aikuiskoulutuskeskus sopeuttaa toiminnan volyymin koulutuskysynnän vaihteluihin. Talouden luvuissa näkyy, että yhtiö on rahoittanut kassastaan Asunto-osakeyhtiö Oulun Myrskyluoto -rivitalojen perusparannushanketta ja Kotkantien kiinteistöjen laajennus- ja saneeraushanketta.